

Hartstocht voor de ander¹

door Dave van Ooijen²

Het is een boek van nog geen 120 pagina's dat je na lezing sprakeloos en in verwarring achter laat. Niet omdat het boek met een hoogst originele visie komt waarmee je als manager de weerbarstig praktijk van alledag te lijf kan. Nee, integendeel. Dit is niet het zoveelste boek met aanbevelingen en tips waarmee je morgen meteen aan het werk kan. Het is een boek dat je vanaf de eerste pagina aan het denken zet. En wel heel erg fundamenteel. Als een knikker in een pinball-automaat word je met citaten en uitspraken van schrijvers en filosofen, die op het eerste oog geen enkel verband vertonen, alle kanten op geslingerd. Elke paragraaf van dit uit drie hoofdstukken bestaand boek bevat wel een haakje waar je denken aan vast blijft zitten. Vooral voor managers die diepere lagen bij zich willen aanboren is het boek een uitdaging.

Zingeving

Al meteen in het voorwoord wordt duidelijk dat dit geen gewoon boek is, maar een boek dat in de traditie van het postmodernistisch denken een aantal cruciale vragen stelt. Een van de vragen is hoe je als manager nog zingeving en richting kan geven in een wereld die steeds complexer wordt, in sterke mate gefragmenteerd is en die wordt gekenmerkt door twijfel en relativering. In de huidige samenleving lijkt iedereen in zijn eigen bubbel te leven. De economie heeft alles wat van waarde is gereduceerd tot koopwaar. We weten inmiddels de prijs van alles, maar de waarde van niets. Grote verhalen en grote idealen zouden hebben afgedaan omdat ze geen antwoord meer geven op de uitdagingen van vandaag. Maar hoe dan toch te komen tot zingeving en richting? Het is deze vraag die het hele boekje sluimerend onder de oppervlakte blijft en waarop de auteur, die opgroeide met de principes van de Verlichting, al zoekende een antwoord probeert te vinden.

Humanisme

De werkelijkheid reduceren tot louter economische financiële principes is gevaarlijk, zo zegt Van de Voort. De werkelijkheid louter emotioneel intuïtief duiden evenzeer. Ook de maakbaarheid van de samenleving, gebaseerd op vooruitgang, gelijkheid en rechtvaardigheid, biedt volgens Van de Voort geen antwoord meer. Deze manieren van beschouwen van de werkelijkheid missen een relativerende blik en een gezond perspectief op eigenheid en diversiteit. Het probleem van onze tijd is volgens Van de

¹ Gepubliceerd op 7 februari 2017 op www.managementboek.nl

² Dave van Ooijen is socioloog en politoloog. Hij is raadslid/fractievoorzitter voor de PvdA in de gemeente Castricum.

Voort dat er geen overtuigend positieve manieren meer lijken te zijn om actief tot een humanistische manier van leven te komen. En toch is juist het humanisme volgens Van de Voort de stroming die opnieuw hoop en licht kan bieden. Het humanisme is niet dood, zo laat Van de Voort tussen de regels door weten.

De ander

Aan het slot van het meanderende boek wordt uitgebreid ingegaan op een roman van de Tsjechische schrijver Patrik Ourednik. In deze in 2001 gepubliceerde roman, 'Europeana. Een zeer korte geschiedenis van de twintigste eeuw', wordt de lezer getraakteerd op talloze feiten en feitjes over de geschiedenis van Europa. Volgens Van de Voort kan het boek van Ourednik worden gezien als een bijtende deconstructie van het historisch geheugen. Tal van bizarre en ontroerende gebeurtenissen die de vorige eeuw hebben getekend en gekleurd passeren de revue. Zonder commentaar en zonder oordeel wordt de een na de andere gebeurtenis aan elkaar gekoppeld. En hoewel het humanisme er op verschillende pagina's behoorlijk van langs krijgt, zijn in de beschrijving die Ourednik van datzelfde humanisme geeft ook krachtigste lichtpuntjes te vinden. Met name van de 'warme' kant van het humanisme (solidariteit, aandacht, zorg) verwacht Van de Voort veel. Vertaald naar de manager wordt, zoals hij het in het slothoofdstuk zegt, vooral moed gevraagd om 'de ander' serieus te nemen. Daarmee laat Van de Voort zien dat vooral in het denken van de Franse filosoof Levinas (die de hartstocht voor de ander centraal stelt) de oplossing te vinden is voor de bloedarmoede van het huidige denken.

Leo P.F. van de Voort, 'De prijs van alles, en de waarde van niets. Nut, noodzaak en urgentie van het werken aan waarden', Warden Press, 118 pagina's, 2017, € 19,50